

N:o 60.

Af Herr **J. Örwall** m. fl.: *Angående tull å spannmål och andra landtbruksalster.*

Sedan Sverige under en längre tid, enligt föredömet i de flesta andra kulturländer, uppfattat och använt tullbeskattningen såsom på samma gång egnad att bereda statsverket en inkomst och att i större eller mindre mån, allt efter förefallande behof, tjena den inhemska industrien till skydd emot framträdande öfvermäktig täflan utifrån, började under senare delen af 1850-talet andra åsigter i fråga om tullagstiftningen att här göra sig allt starkare hörda. Den så kallade »frihandels» grundsatser, utgångna någon tid förut från England, i hvars intresse det uppenbarligen låg att för alstren af sin under det starkaste skydd ofantligt utvecklade fabriksindustri göra främmande marknader lätt tillgängliga, hade inom en jmförelsevis ganska kort tid gjort sig förhärskande i flera länders handelspolitiska lagstiftning, enär en reform i sådan riktning främjades af hvarjehanda rent politiska förhållanden, och de förespeglade välgörande verkningarne af densamme icke saknade teoretiskt antagliga förutsättningar. Äfven i vårt land framdrogos och belystes, i tal och skrift, alla de både verkliga och förmenta olägenheter, hvilka häftade vid det dittills följda skyddssystemet, hvaremot de mest välgörande verkningar ej mindre för vår handel än för vår näringsverksamhet i öfrigt förespåddes skola följa af en öfvergång till s. k. frihandel.

Den näringsgren, som först utsattes för en mera genomgripande tillämpning här af de nya grundsatserna i vår tullagsstiftning, var jordbruket. Redan 1855 vidtogs afskaffandet af hvad man i allmänhet benämnde lifsmedelstullarne, såsom en provisorisk åtgärd, hvarpå från och med 1858 alla spanmålstullar försvunno här i landet. Åren 1854 och 1855 hade, såsom mången ännu torde erinra sig, varit att räkna

bland de lyckligaste under lång tid för så väl vårt jordbruk som vår handel och industri. Vi hade båda de nämnda åren ypperliga skördar, och vi fingo sälja till utlandet vårt öfverskott af spanmål till mycket högt pris — hvete till inemot 40 kronor, råg till omkring 30 kronor pr tunna — enär Rysslands utförsel var stängd genom blockad af vestmakternas flotta, och Tyskland drabbades af svår missväxt. Vi hade 1855 exportöfverskott af hvete, uppgående till $\frac{1}{2}$ million kubikfot, af råg till omkring $4\frac{1}{2}$ millioner kubikfot och af korn till $1\frac{1}{2}$ million kubikfot.

Hurudan sedermera för vår jordbruksnäring under hägnen af de nya handelspolitiska grundsatserna ställningen efter hand gestaltat sig, är här icke platsen att utförligare undersöka. Det har offentligen sagts vid mera än ett tillfälle, att vårt jordbruk sedan 1860 har att framvisa en förut exempellös utveckling. Detta är också i vissa hänseenden alldeles obestriddigt. Med de starka tillflöden af upplånade utländska kapital, som under sagda tidsskede kommit denna vår hufvudsakliga näringskälla till godo, och med den oerhördt snabba och kraftiga förbättring af landets samfärdsmedel, hvilken samtidigt egt rum, är sådant förhållande lätt förklarligt. Men så framt man är berättigad att bedöma en näringsgrens lifskraftiga utveckling efter förmågan att i främsta rummet med alstren af dess produktion tillgodose landets egna behof, så visar oss vår handelsstatistik, att resultaten och riktningen af den beprisade utvecklingen äro långt ifrån af en i allo glädjande art. Snart sagdt allt ifrån tidpunkten för spanmålstullarnes borttagande har införseln af de ädlare och dyrare sädesslagen, äfvensom af deras förmalningsprodukter, varit i nästan oafbrutet stigande, och under senaste årtiondet har denna införsel antagit dimensioner, som måste förekomma en hvar mycket oroande. Under första femårsperioden af 1870-talet var årliga införseln af hvete i medeltal omkring 97,000 kubikfot, men under derpå följande femårsperiod omkring 209,000 kubikfot. Af råg höjde sig införseln under nämnda perioder från årligt medelbelopp af $2\frac{1}{2}$ millioner kubikfot till $5\frac{1}{2}$ millioner kubikfot, och af korn och malt från 257,000 till 601,000 kubikfot. För oss, såsom idkande jordbruket i egenskap af landets »modernäring», torde väl det mest förödmjukande vara, att vår sädesproduktion tagit en så ensidig riktning under trycket af utländsk konkurrens, att vi år efter annat allt mera ståtts i beroende af utlandet för erhållande af det till brödföda allmännast använda sädeslaget. År 1878 infördes hit omkring 8 millioner kubikfot råg, oaktadt vår officiella statistik bedömer samma års skörd såsom »nära god» och såsom den bästa under hela tiden från

1865. Under det sista år, för hvilket officiell redogörelse föreligger, nemligen 1882, angifves införseln af omalen spannmål hafva uppgått till värde af 29½ millioner kronor — deraf råg för mera än 16½ millioner och hvete för 11 millioner — samt af malen spannmål till värde af inemot 9 millioner kronor.

Ett liknande förhållande visar sig äfven i fråga om de flesta andra landtmannaprodukter. Af *smör* infördes 20,000 centner år 1860, 47,000 centner 1870 och 79,000 centner 1880. Af *ost* stiger införseln från årligt medelbelopp af 9,600 centner under 1870—1874 till 19,000 centner under 1875—1879. Af *kött* infördes 1860—1869 årligt medelbelopp af 9,800 centner, under 1870—1874 deremot 16,700 centner och under 1875—1879 ej mindre än 24,300 centner. Af *fläsk* var införseln 1860—1869 i medeltal årligen ej mera än 26,700 centner, men 1870—1875 redan 153,000 centner och 1875—1879 ej mindre än 280,000 centner.

Sant är, att utförseln af ett par landtmannaprodukter, hafre och smör, stigit anseeligt från 1860. Dock ställer sig balansen i sin helhet ingalunda till vår fördel, i det vi t. ex. för år 1882 under rubrikerna »spannmål och produkter deraf» samt »matvaror af lefvande djur» finna officiellt angifvet ett införselvärde, som öfverskjuter utförseln af samma slags varor med mera än 8 millioner kronor.

Om under nu påpekade förhållanden landets jordbrukare känna sin ställning mycket tryckt, torde ej förundra någon, som har sig bekant vårt jordbruks i så många afseenden svåra existensvilkor, i jemförelse med jordbruksförhållandena i de länder, från hvilka tullfri införsel hit af nästan alla slags landtmannaprodukter för närvarande eger rum. Strängare klimatiska förhållanden, en mångenstädes mindre gifvande jordmån med deraf beroende osäkrare skörderesultat, betydligt dyrare förlagskapital, äfvensom tunga skattebördor af både direkt och indirekt natur, samverka att i vårt land försvåra den jordbruksidkande befolkningens ställning. Dertill kommer, att, då skyddssystemet sades skola här öfvergifvas, sådant visade sig sedermera alldeles omöjligt i fråga om ett stort antal näringar, hvilkas produkter dock äro lika nödvändiga för landtmännen som för andra, och följden häraf har nödvändigtvis blifvit den, att jordbrukaren, ehuru själf alldeles utan skydd emot utländsk täflan, har såsom afnämare af skyddade inhemska näringsgrenars arbetsalster underkastats ett för hans ekonomiska ställning menligt tryck äfven i sin egenskap af konsument. Efter de långvariga och ofta mycket bittra strider, som i de flesta kulturländer under senare tider förts emellan anhängarne af de motsatta politiskt-ekonomiska system, som pläga kortast betecknas med benämningarne »frihandel»

och »tullskydd», hafva omsider de allra flesta stater omfattat och bragt i vidsträckt tillämpning grundsatsen att efter för handen varande behof skydda egna näringsintressen genom lämpligen afvägd tullbeskattning på införda främmande arbetsalster. Jordbruksnäringen har härvid med allt skäl gjorts likställig med all annan industri, såsom varande i de flesta länder den af befolkningens stora flertal bedrifna näringen, på hvars fasta och lyckliga ställning öfriga samhällsklassers ekonomiska väl måste i större eller mindre mån fotas. Med mycket få undantag hafva både europeiska och utom-europeiska stater nu införselafgifter fastställda för flera eller färre af landtbrukets alster, och man står just nu flerstädes i begrepp att höja dessa afgifter, för så vidt en senare erfarenhet visat de förut stadgade icke vara för det afsedda ändamålet tillfyllestgörande.

Det har påståtts vara ett utmärkande drag i det svenska folklynnet att käckt och utan mycket betänkande vilja fresta det oförsökta, ja, stundom det uppenbart äfventyrliga, synnerligast när ett högt stäldt ideelt mål kan angifvas varda dermed förknippadt. Borttagandet på en gång af införseltullarne på nära nog alla jordbruksnäringens alster var för visso en åtgärd af sådan beskaffenhet, att ej den skarp-sinnigaste statsekonom kunde med någon bestämdhet förutsäga verkningarne af en så plötslig och genomgripande rubbning i existensvilkoren för landets vigtigaste näring. Men det innebar ju onekligen ett jettesteg fram emot det hägrande stora målet, som var ingenting mindre än det mellanfolkliga arbetsbytets fullkomliga frigörelse. Hvad det kunde komma att kosta landet, och huru det skulle i socialt så väl som ekonomiskt afseende återverka på den stora massan af landets befolkning, derom måste det varda en framtida erfarenhet förbehållet att fälla utslaget. Denna har nu också vunnits, i städse vidsträcktare omfattning, och resultaten framstå nu omsider så tydliga, att dermed förbundna faror för landets ekonomi och finanser *måste* erkännas äfven af personer, som i det längsta hittills försökt göra sig blinda för dem eller åtminstone ej velat i dem se annat än tomma inbillningsfoster.

Från alla delar af landet ingå skildringar af det betryck, hvori vår modernäring allt mera ser sig försatt, och de allvarsammaste svårigheter angifvas hota så väl större som mindre jordbrukare. Man är också allmänt ense derom, att en af de hufvudsakligaste anledningarne härtill är att söka i den ständigt växande konkurrensen med införd utländsk spanmål. Denna införsel rättar sig ej i minsta mån efter befolkningens behof, utan är blott och bart beroende af mer eller mindre lifliga handelsspekulationer, hvilka för den inhemske producenten göra prisen

högst vacklande och osäkra samt mången gång tvinga honom att sälja sin spannmål vida under produktionspriset. Att vid sådant förhållande odlingen af de ädlare sädesslagen skall efter hand här i landet aftaga, ligger i öppen dag. Äfven den flitigaste och insigtsfullaste åkerbrukare måste uppgifva odlingen af åkerfält, som år efter annat endast inbringa honom påtagliga förluster. Med minskad eller mindre värdefull afkastning följer alldeles nödvändigt ett nedgående af jordvärdet, och då, såsom är väl bekant, den betydligare delen af svenske landtmäns jord är med hypotekslån graverad — hufvudsakligen med anlåtande af utländskt kapital — så torde ej böra lemnas ur sigte den betänkligen påföljden af en minskad tillit till realsäkerheternas bestående värde, att jemväl vår statskredit i utlandet kan slutligen varda lidande.

Man får stundom höra nämnas såsom en framtidsutsigt, att odlandet af säd torde en gång varda förbehållet åt sådana länder, der gynnammare klimat, bördigare jordmån och frihet från en mängd tryckande skattebördor göra sädesodlingen lättare och billigare, samt att de allt jemt utvidgade samfärdsmedlen skola sätta åtskilliga nu för tiden spannmålsodlande nationer i tillfälle att genomföra en af sådan anledning framkallad fullkomlig ändring af hela sin hushållning. I hvad mån detta kan varda en sanning, är ej möjligt att nu afgöra, men oemotsägligt torde vara, att sådan omgestaltning af grundvilkoren för hela den folkliga hushållningen i de flesta länder, hvarhelst den samma kan varda ifrågasatt, skall kräfva lång tid och mycken omtanke för att göra öfvergången så litet förstörande som möjligt.

Den ekonomiska lagstiftningen har i de flesta stater, såsom redan ofvan är nämndt, nu mera aktat nödigt att åt landets jordbrukare i möjligaste måtto betrygga den inhemska marknaden. Detta har ej kunnat ske på ändamålsenligare sätt, än genom att åsätta de från andra länder införda landtmannaprodukterna en tullbeskattning — högre eller lägre i förhållande till dessa alsters mer eller mindre förädlade beskaffenhet — till sitt belopp så afvägd, att landets egna jordbrukare, med iakttagande af arbetsamhet och omtanke, må kunna åtminstone upptaga en täflan med utlandet, och sålunda en möjlighet till jordbrukets fortsatta bedrifvande åt dem bevaras.

Den mest beaktansvärda invändningen emot sådan tullbeskattning, mångenstädes med mycken styrka framhållen, har varit det derigenom befarade fördyrandet af lefnadskostnaderna för landets öfrige kroppsarbetare. Ytterst sorgfälliga iakttagelser hafva allestädes egnats åt detta spörsmål, som onekligen är af största betydelse ur statsekonomisk så väl som social synpunkt. Lyckligtvis har hittills allestädes

bekräftat sig, att någon sådan påföljd af den omnämnda tullbeskattningen ej kunnat spåras. Den stora mängden af förbrukare, som alltid nödgas köpa sina förnödenheter i mindre quantiteter, har af införseln ingen fördel, hvilken deremot stannar hos mellanhandlaren. Den inhemska produktionens utveckling åter, med en stegrad verksamhet för landets jordbrukareklass och deraf framkallad ökad konkurrens inom landet, har beredt öfriga samhällsklasser jemnare tillgång på alla lifsförnödenheter och mindre fluktuerande pris, på samma gång en ökad köpkraft hos den utan all jämförelse talrikaste klassen af kroppsarbetare gifvit upphof till större lifaktighet och förbättrade af-löningsförhållanden inom öfriga områden för landets industriella verksamhet.

Med stöd af här ofvan utvecklade erfarenhetsskäl, fotade på verkningarne af andra länders i senare tid genomförda ekonomiska lagstiftning, och på det lifligaste öfvertygade, att landets jordbruk ovilkorligen kräfver ett snart öfvergifvande af de här hittills följda grundsatserna i fråga om tullfri införsel af främmande landtbruksalster, tillåta vi oss vördsammast för nedan upptagna artiklar föreslå följande tullsatser, hvilka torde böra, i händelse de varda vederbörligen beslutade, omedelbart derefter få träda i gällande kraft.

Spanmål, omalen:

Hvete	per 100 kg.	1: 50.
Ärter och bönor, ej specificerade.....	» » »	1: 20.
Råg, korn och majs	» » »	1: —
Hafre och vicker	» » »	— 60.
Andra slag, ej specificerade	» » »	1: 50.

Spanmål, malen:

Mjöl och gryn, alla slag	» » »	2: 50.
Mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spanmål eller hänföras till medicinalier	» » »	2: 50.

Frö:

Hamp-, lin-, rasp- och roffrö	fritt.	
Timotej	per 1 kg.	— 5.
Alla andra slag, ej specificerade	» » »	— 15.
Kli, alla slag.....	» 100 »	— 20.
Fläsk.....	» 1 »	— 10.

Kött	per 1 kg. —	5.
Smör, äfven konstgjordt	» » » —	10.
Ost	» » » —	15.
Ister	» » » —	6.
Malt	» 100 » 1:	20.
Pressjäst	» 1 » —	15.
Ris, oskalad		fri.
Risgryn och rismjöl	per 1 kg. —	3.
Gryn, af spanmål; se Spanmål.		
» andra slag	» » » —	10.

Om remiss till Bevillnings-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1885.

A. E. Petersson. *Chr. Aug. Ekeborgh.* *J. Ericsson.*

Carl Joh. Persson. *Gustaf Anderson.*

John Örwall. *C. J. Jakobson.*

Från Östergötlands län.

J. Rundbäck.

A. P. Lind.

Gustaf Mellin.

J. Andersson, Knarrevik.

Från Göteborgs och Bohus län.

F. G. Janson.

Patrik Stockman.

Från Elfsborgs län.

And. Svenson, Bossgården.

A. Johansson.

Från Skaraborgs län.

Otto Ljunggren.

Från Kalmar län.

C. Andersson.

E. Forsselius.

Fr. Pettersson.

C. G. Anderson.

Nils Olsson.

Från Södermanlands län.

G. W. Svensson.

J. Anderson.

Från Jönköpings län.

A. F. Petersson.

J. August Sjö.

Johan Petersson, Boestad.

Från Kronobergs län.

G. F. Östberg.

L. P. Mallmin.

Från Stockholms län.

Från Upsala län.

Nils Jönsson.

Lars Anderson.

Från Blekinge län.

Från Vermland.